

СЕКЦІЯ 3 МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

ОБҐРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ПРОЄКТІВ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ SUBSTANTIATION OF ENTREPRENEURIAL PROJECTS' EFFECTIVENESS OF USING THE NATURAL RESOURCES OF THE TERRITORIAL COMMUNITY

УДК 352.9:330.15

Вагонова О.Г.

д. екон. наук, проф.,
завідувач кафедри прикладної
економіки, підприємництва
та публічного управління
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Прокопенко В.І.

д. техн. наук, проф., професор кафедри
прикладної економіки, підприємництва
та публічного управління
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Яремчук І.О.

старший викладач кафедри прикладної
економіки, підприємництва
та публічного управління
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

У статті обґрунтовано складові елементи інструментарію забезпечення підприємницької вигоди від взаємодії з територіальною громадою на засадах природокористування. В узагальненому виді визначено мінеральні ресурси, найбільш перспективні для розвитку інфраструктури на території мешкання громади. Викладено підприємницький підхід та економічні передумови фінансового розв'язання соціальних та екологічних потреб громади. Запропоновано аналітичні вирази розрахунку основних показників зазначеного графіку надання кредиту для реалізації бізнес-проєкту з урахуванням повернення кредитного боргу.

Ключові слова: територіальна громада, підприємництво, природні ресурси, ефективність кредитування, банківська ставка, грошові потоки.

В статье определены слагаемые инструментария обеспечения предпринимательской выгоды от взаимодействия с территориальной общиной на основе природопользования. В обобщенном виде приведены минеральные ресурсы, наиболее перспективные для развития инфраструктуры на территории проживания общины. Изложен подход предпринимателя и эконо-

мические предпосылки финансового решения социальных и экологических потребностей общины. Предложены аналитические выражения расчетов основных показателей принятого графика выдачи кредита для реализации бизнес-проекта с учетом возврата кредитного долга.

Ключевые слова: территориальная община, предпринимательство, природные ресурсы, эффективность кредитования, банковская ставка, денежные потоки.

The components of entrepreneurial benefit toolkit due to interaction with the territorial community on the basis of environmental management are determined. Mineral resources that are the most prosperous for the development of the local territories infrastructure are summarized. The approach of an entrepreneur and an economic background of a financial solution of a community's social and environmental needs are outlined. Analytical expressions for calculating the main indicators of the adopted schedule for issuing a loan for a business project and returning a loan debt are proposed.

Key words: territorial community, entrepreneurship, natural resources, lending efficiency, bank rate, cash flows.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В рамках децентралізації та з прийняттям Закону про місцеве самоврядування [1] багато проблемних питань можуть і повинні вирішуватись на місцевому рівні. Це дає змогу врахувати екологічні інтереси населення відповідних територій при прийнятті рішень щодо розвитку продуктивних сил, передачі окремих природних об'єктів у користування юридичним і фізичним особам тощо. Через місцеві органи влади найбільш предметно реалізується принцип гармонійного збалансованого розвитку, а через систему місцевого екологічного управління здійснюється політика охорони наявного фонду природних ресурсів, підтримки екологічної безпеки і екологічного балансу.

Закріпивши право територіальної громади безпосередньо здійснювати місцеве самоврядування, Конституція України в такий спосіб підвищила роль і значення різноманітних форм прямого волевиявлення територіальних громад з метою вирішення або участі у

вирішенні питань, віднесених до компетенцій місцевого самоврядування, включаючи й ті з них, що пов'язані з охороною навколишнього середовища, залученням природних ресурсів та утвердженням екологічної безпеки.

На наш погляд, більш перспективним джерелом фінансування проєктів промислового залучення в експлуатацію природних ресурсів є інвестиційні вкладення, оскільки крім розвитку регіональної економіки та побудови інфраструктури, сприятливої для життєдіяльності населення, громада може вирішувати питання соціального характеру, зокрема, створення нових робочих місць та підвищення рівня життя.

Наразі актуальним стає питання, як громаді реалізувати свої можливості, щоб сприяти розвитку регіону й водночас ощадливо використовувати, зберігати, примножувати та відновлювати природні ресурси. Дослідження передбачає наукове обґрунтування інструментів підвищення ефективності реалізації

проектів підприємництва із залученням ресурсів навколишнього природного середовища. Закон [1] посилив роль територіальних громад у вирішенні питань, пов'язаних з використанням природних ресурсів, а саме:

- регулювання земельних відносин, а також надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення;
- обґрунтування рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду;
- надання згоди на розміщення нових підприємницьких об'єктів на території села, селища, міста.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Окремі питання ефективності використання природних ресурсів з'ясували Ю.В. Боковикова [2], І.В. Чикало [3], А.Ф. Ткачук. [4], А.Г. Шапар [5]. Зокрема, в статті Ю.В. Боковикової викладена ефективність використання природних ресурсів територіальної громади у поєднанні з удосконаленням діяльності органів місцевого самоврядування за напрямками: 1) обов'язкове визначення всіх меж населених пунктів; 2) закріплення законодавчо положень щодо отримання інформації про природні кадастри; 3) забезпечення громадського та самоврядного контролю за використанням та охороною природних ресурсів територіальної громади. Цікавим підходом до відновлення порушених територій, який функціонує в обхід існуючим стандартам, можна назвати утворення національних, екоіндустріальних та природоохоронних парків [5]. Актуальні питання щодо впливу органів місцевого самоврядування на ефективність проектів підприємництва із залученням природних ресурсів, а отже, й на інвестиційну привабливість проектів, викладено в публікаціях І.В. Чикала та А.Ф. Ткачука [3; 4].

Реалізація проектів освоєння природних ресурсів була об'єктом досліджень, виконаних Т.В. Кулініч, Ю.Г. Дробенко [6], Т.В. Покотило [7]. Стосовно питання, що розглядається, авторами висвітлено створення територіальними органами влади позитивного підприємницького клімату, який буде сприяти збільшенню відрахувань до бюджету. Одним із шляхів пошуків підприємницької діяльності, на думку Г.В. Сидор, Г.І. Давидовської [8], В.І. Гунько [9], є створення інвестиційної привабливості проектів шляхом оптимізації фінансово-кредитних відносин.

Необхідність суттєвого вдосконалення банківської системи щодо її інфраструктури та реалізації підприємницького потенціалу відзначають Ф.М. Бокова та Н.Н. Новосьолова [10]. Тлумачення меж попиту та пропозиції кредитних ресурсів надані в публікаціях

В.А. Журавльова [11]. У зв'язку з цими дослідженнями також варто відзначити оптимізацію відсоткових ставок комерційних банків, що стала предметом наукових пошуків Ю. Шоломицького [12], Т. Смовженко, В. Хиленко, С. Андрос [13].

Кількісним виразом меж кредиту може бути реальний попит на позикові кошти [11], до того ж динаміка банківського процента є своєрідним індикатором дотримання чи порушення меж кредиту. Основним складником номінальних відсоткових ставок Ю. Шоломицький [12] вважає інфляцію. На думку авторів роботи [13], базова процентна ставка має бути конкретизована, виходячи з мінімально можливих витрат банку на розміщення вільних коштів у його активно-пасивні операції.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Наведений вище аналіз свідчить про недостатність наукових напрацювань щодо розв'язання проблеми підвищення ефективності підприємницьких проектів використання природних ресурсів, що знаходяться на території мешкання громади. Зазначену науково-прикладну проблему слід розглядати у методичній постановці, обґрунтовуючи її певні складники, що формують загалом інструментарій підвищення ефективності підприємницької діяльності. З одного боку, в реалізації проекту бере участь підприємець (для цього він може залучати зовнішні інвестиції або кредитні ресурси), з іншого – територіальне управління (органи місцевого самоврядування). Не дивлячись на широке охоплення питань та різноманітність підходів до активізації підприємницької діяльності, висвітлених в розглянутих публікаціях, в них не обґрунтовано окремі складові елементи інструментарію забезпечення підприємницької вигоди від взаємодії з територіальною громадою на засадах природокористування. Ці інструменти мають відображати такі відомі положення:

- фактор часу збільшує суму відсотків за наданий кредит при збільшенні тривалості повернення кредиту;
- у часі процентна ставка за кредит, що надається українськими банками, частіше зростає;
- фактор часу надає можливість часткового освоєння потужності підприємницького проекту (введення пускової потужності об'єкту), що зменшує суму кредиту та відсотки за нього (завдяки використанню власних коштів від реалізації достроково виробленої продукції);
- рекултивация земель, порушених гірничими розробками, збільшує площу земельних ресурсів та кількість робочих місць;

- податки, що сплачує підприємець, частково надходять до місцевих бюджетів;
- поліпшується інфраструктура на території мешкання громади.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Розвиток підприємництва є впливовою передумовою економічного зростання регіону, створення робочих місць, соціального захисту населення тощо. Передусім слід зазначити, що в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених з проблематики дослідження недостатньо розкрита можливість використання природних ресурсів для організації виробничо-господарської діяльності підприємців як одного з напрямів зростання економічного потенціалу територіальної громади. Тому **метою статті** є науково-методичне обґрунтування та розробка прикладних рекомендацій щодо забезпечення підприємницької ефективності проектів використання природних ресурсів, що сприятиме розширенню потенційних можливостей економічного розвитку територіальних громад.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне використання природних ресурсів забезпечує поширення підприємницьких можливостей на території громадських об'єднань. Встановлено, що із загальної кількості (понад 8 200) родовищ корисних копалин, що є на цей час на балансі України, 80% становлять родовища «загальнопоширеної» категорії: будівельних матеріалів (суглинок, пісок, глина, камінь – 43%), торфу (19%), сапропелю (озерного мулу – 3%) та питної води (12%) [14]. Виходячи з географічного розташування, рівня технологічного розвитку та наявності значних, за Європейськими мірками, мінеральних ресурсів, Україна в найближчій перспективі приречена на інтенсивне їх використання та розвиток гірничодобувної галузі.

Найбільш перспективним для розвитку інфраструктури адміністративно-територіальних одиниць є видобуток сировини, продукція з якої у великих обсягах може експортуватися – первинних каолінів, вогнетривких (каолінових) глин, облицювального каменю (граніту, габро, лабрадориту), кварцового піску для скла, граніту для виробництва щебеню. Перспективним є також видобування сировини для виробництва будівельних матеріалів: цементної сировини (вапняку, крейди, мергелю, глини, гіпсу), сировини для теплоізоляційних матеріалів (базальту), а також сировини для виготовлення палива (торфу), мінеральних та якісних питних вод [14].

Особливої уваги заслуговують техногенні мінеральні ресурси, значний обсяг яких накопичений на території мешкання громад. Використовується лише третина його, а залишок складається у відвалах, які щорічно збіль-

шуються за площею на 2–3 тис. га. Згідно з результатами досліджень ДГП «Геопрогноз» на 16 із 160 запланованих до вивчення підприємств в рудних відходах були виявлені 36 видів кольорових, чорних, рідкісних, рідкісноземельних і дорогоцінних металів. Їх орієнтовна ціна на світовому ринку може скласти понад 5 млрд. дол. США. Згідно з досвідом інших країн та геолого-економічними оцінками вітчизняних науковців розробка техногенних родовищ у 5–15 разів дешевша порівняно з близькими за складом природними родовищами. Переробка рудних відходів може виконуватись з високим рівнем рентабельності (95–160%) при дуже незначних строках окупності капіталовкладень (6–10 місяців) [15].

Знамениті українські чорноземи іноді не використовуються за прямим призначенням [15]. Відновлені в результаті рекультивациі землі, відпрацьовані відкритими гірничими розробками, можуть бути використані за різними напрямками: сільськогосподарський; лісогосподарський; водогосподарський; санітарно-гігієнічний; рекреаційний. В цілому земельні ресурси України характеризуються досить високим біопродуктивним потенціалом, а в його структурі висока питома вага ґрунтів чорноземного типу, що створює сприятливі умови для продуктивного землеробства.

Розробка корисних копалин є складним економіки країни та джерелом значних грошових надходжень. Тому використання природних ресурсів є неминучим процесом. Природні ресурси, використання яких можуть контролювати й регулювати органи місцевого самоврядування, можуть визначати значною мірою умови та способи розв'язання проблеми облаштування місцевої інфраструктури, зокрема, доріг, мереж водопостачання та газопостачання, об'єктів соціального і культурного призначення. При наданні дозволу на використання природного ресурсу місцеві органи влади, представляючи інтереси територіальної громади, здатні реалізувати такі задачі: поліпшити чи в будь-якому разі не погіршити природний ландшафт та інфраструктуру території мешкання громади; отримати дохід від надання підприємцю дозволу на використання певного природного ресурсу для утворення бізнес-об'єкту; підвищити рівень зайнятості населення за рахунок створення нових робочих місць шляхом використання та подальшого розвитку основної та обслуговуючої інфраструктури бізнес-об'єкту; збільшити надходження від податків, зборів та інших обов'язкових платежів до місцевих бюджетів за рахунок оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності.

До зазначеного вище варто додати, що поліпшення природного ландшафту чи інфраструктури території пов'язане передусім із стратегією економічного розвитку громади. В більшості випадків ініціативи відновлення природоохоронних парків, за досвідом США та західної Європи [5], були довготривалими та потребували значних капіталовкладень (в середньому 1–2 млн. доларів США). Але якщо брати до уваги не тільки економічний ефект, а й соціальний, то очевидно стає безсумнівна вигода від таких заходів. Зокрема, це можливість підвищення рівня зайнятості населення за рахунок створення нових робочих місць. Графік, зображений на рис. 1, демонструє зміну чисельності працівників у сільськогосподарських підприємствах при збільшенні площі земельних ресурсів (за результатами досліджень господарств у Нікопольському регіоні) [16].

В умовах обмеженого обсягу природних ресурсів актуальним питанням є пошук компромісу між цілями, які ставить для себе територіальне управління, коли надає той чи інший ресурс для утворення бізнес-об'єкту, та цілями підприємця, який воліє отримати цей ресурс. Якщо цей компроміс буде знайдено, підприємець отримає дозвіл на реалізацію свого бізнесу, будучи зацікавленим у таких результатах діяльності:

- одержати найбільший прибуток від реалізації проекту природокористування, спеціалізуючись на випуску кінцевої (готової) продукції, орієнтованої передусім на ринки збуту у межах регіону;
- диверсифікувати види виробничої діяльності з метою підвищення рівня надійності бізнесу;
- отримати зиск від пільгових умов інвестування природоохоронної діяльності;

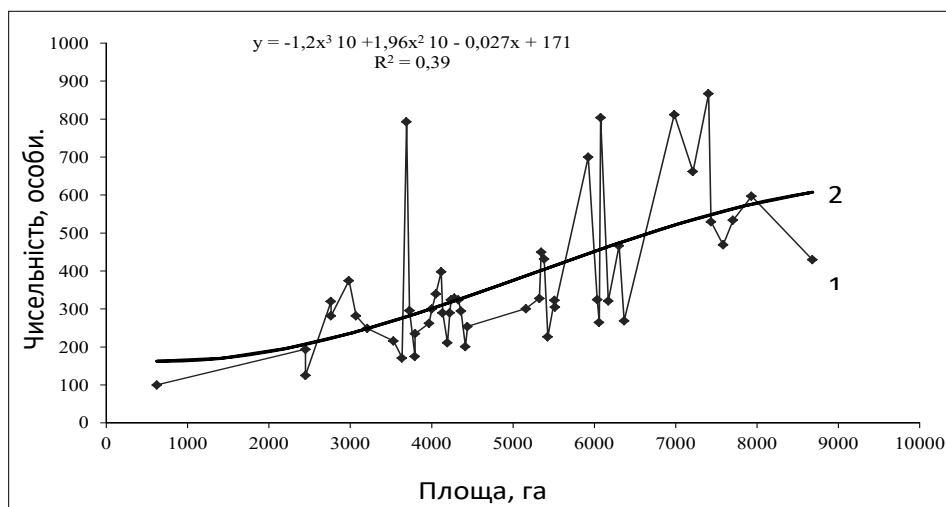
– отримати природний ресурс, наявні запаси якого обмежені, для виробництва окремих видів продукції, надання послуг тощо.

Зазначений вище підприємницький підхід до фінансового розв'язання соціальних та екологічних потреб громади матиме умови для його реалізації у разі інвестиційної привабливості запропонованих проектів використання природних ресурсів й виконуватиме фіскальну функцію на регіональному рівні. Грошові кошти, які надходять від впровадження цих проектів, сприятимуть поповненню доходної частини місцевих бюджетів, що дозволить збільшити видатки на розвиток інфраструктури, створення нових робочих місць, вирішення екологічних проблем. Надалі можна буде забезпечити покриття таких витрат:

- на зміну профорієнтації економічно активного населення;
- надання допомоги з переїздом в регіони, де буде потреба в працівниках певних професій;
- проведення низки заходів, що сприятимуть покращенню еколого-економічного стану регіону.

Нами визначені економічні передумови, що будуть впливати на кінцеві результати підприємницького проекту та доцільність його реалізації. Враховуючи теперішній стан економіки країни реальним та більш вигідним, порівняно з фінансуванням за рахунок власних коштів, є кредитне фінансування. Тому передусім підприємця цікавитиме обсяг відсотків, які доведеться сплатити за наданий кредит.

Нами складений аналітичний підхід до розрахунку суми відсотків згідно з певним графіком надання кредиту для реалізації підприємницького проекту у виді траншів, що надаються на основі кредитної лінії. Наголошено, що до

1, 2 – емпірична й теоретична лінії регресії

Рис. 1. Чисельність працівників сільських господарств на регіональній території залежно від площі їх земельних ресурсів

введення бізнес-об'єкту в експлуатацію підприємств буде сплачувати тільки відсотки за користування залученими коштами. Загальна їх величина дорівнює:

$$K_{n,k} = K_{n,1k} + K_{n,2k} + K_{n,3k}, \quad (1)$$

де $K_{n,1k}$ – сума відсотків за кредит K_0 (на підготовчі роботи);

$$K_{n,1k} = \frac{P}{100} T_e \times K_0, \quad (2)$$

p – банківська ставка за кредит, %/рік;

T_e – тривалість періоду утворення бізнес-об'єкту (на момент закінчення періоду кредитування), роки;

$K_{n,2k}$ – сума відсотків протягом періоду функціонування кредитної лінії (надходження кредиту у повному обсязі);

$$K_{n,2k} = \frac{P}{100} \left(\sum_{j=1}^{n_{mp}} \sum_{t=T_{mp,j+1}}^{T_e} K_{mp,tj} - \sum_{t=T_{n,e+1}}^{T_e} O_{n,t} \right), \quad (3)$$

n_{tr} , $K_{mp,tj}$ – відповідно, кількість траншів протягом періоду, що розглядається, од., та величина j -го траншу (одноразового надходження), що надається в t -ий рік, грн;

$T_{mp,j}$ – рік (квартал) надання j -го траншу;

O_{nt} – оплата відсотків за наданий кредит за рахунок виручки від реалізації t -му році, грн.;

$T_{n,e}$ – рік (квартал) дострокового введення об'єкту в дію на пускову потужність;

$K_{n,3k}$ – сума відсотків протягом часу погашення залишку отриманого кредиту після введення підприємницького об'єкту в дію до кінця розрахункового періоду;

$$K_{n,3k} = \frac{P}{100} \left((T_{ок} - T_e) \sum_{j=1}^{n_{mp}} K_{mp,j} - \sum_{t=T_e}^{T_{ок}} O_{n,t} + K_0 \right), \quad (4)$$

де $T_{ок}$ – рік (квартал) окупності отриманого кредиту, рік;

t – роки, відповідно, надання кредитної суми (траншів) від початку кредитування ($T_{mp,1} \leq t \leq T_e$) та розрахунку за надані транші після утворення бізнес-об'єкту та виведення його на проектну потужність ($0 \leq t \leq (T_{ок} - T_e)$), рік.

Сума сплачених відсотків зумовлена обсягом кредитних ресурсів, відсотковою ставкою банку та графіком погашення заборгованості. Своєю чергою одним із чинників впливу на відсоткову ставку є ймовірна кількість позичальників. Тобто між кількістю позичальників та відсотковою ставкою існує певний взаємозв'язок, його графік може мати угнуту, прямолинійну чи опуклу форму. Виходячи з графіків та рівнянь кореляції, наведених на рис. 2, можна визначити доцільну банківську ставку, яка буде забезпечувати задовільний попит на кредитні ресурси. Встановлено, що при залежності, яка описується угнутим графіком, навіть невелике підвищення відсоткової ставки призводить до значного зниження кількості позичальників, а при залежності, яка описується опуклою кривою, – навпаки, до невеликого зниження. Регулювання ставки банківського процента є важливим інструментом грошово-кредитної політики центрального банку, ключовим важелем формування економічної межі кредиту та забезпечення її дотримання з боку банківської системи.

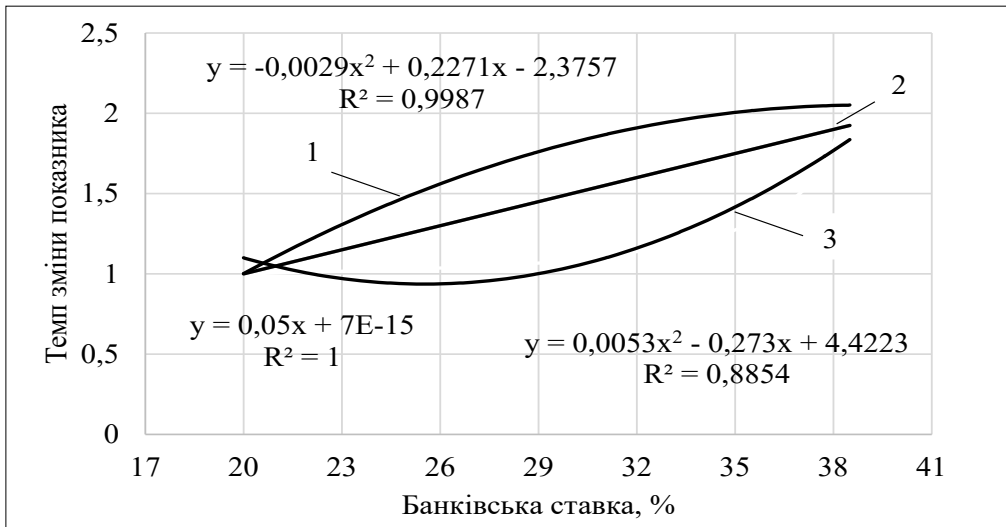
Запозичені кошти використовуються таким чином. В період створення активу (об'єкту) всі витрати здійснюються за рахунок залученого кредиту (якщо дострокове введення потужності об'єкту не передбачено). Витрати капіталізуються і врешті решт складають первісну вартість кваліфікаційного активу [17].

В період функціонування бізнес-об'єкту за рахунок отриманого доходу (виручки від реалізації) погашається залишок кредиту, та сплачуються відсотки за залишок кредитних

Таблиця 1

Показники погашення кредиту за різним періодом оплати відсотків

Період оплати відсотків (квартал)	Оплата відсотків, тис. грн		Залишок кредиту, тис. грн	
	щоквартально	щопівріччя	щоквартально	щопівріччя
1	600	–	10000	10000
2	539	1200	8990	
3	475	–	7919	7908
4	407	949	6784	
5	335	–	5581	5565
6	258	667	4306	
7	176	–	2954	2940
8	90	352	1520	
Всього	2880	3168	0	0

1, 2, 3 – відповідно при угнутій, прямолінійній чи опуклій формі зміни показника
Рис. 2. Графік залежності показників ефективності кредитного процесу від банківської ставки

ресурсів. Нами розрахована величина платежу (*Пзк*), достатня для погашення боргу за час, передбачений угодою між кредитором та підприємцем. Якщо витрати за платежем (*Пзк*) за кожний період є незмінними, то підприємець має сплатити залишок кредиту та відповідні відсотки у розмірі 1 610 тис. грн при щоквартальній сплаті та 3 292 тис. грн при сплаті за півріччя. В прикладі, представленому в табл. 1, наведена сума кредитних коштів, що залишились не сплаченими на час введення об'єкту в дію, – 10 000 тис. грн й банківський процент за використання кредиту 24 відсотки на рік. Платежі здійснюються кожного кварталу (півріччя) рівними сумами протягом двох років. Встановлено, що при щоквартальній сплаті відсотків їх загальна сума буде меншою на 288 тис. грн., або на 9 відсотків.

Мінімальна виручка, яку повинен отримувати підприємець для покриття витрат, в тому числі витрат по кредиту, визначається за формулою:

$$VPmin = (MB + VЗС + A + ЗВ + АВ + ВЗб + Пзк) \times (1 + ПДВ), \quad (5)$$

де *MB* – матеріальні витрати по виробництву продукції;

VЗС – витрати по оплаті праці та соціальному страхуванню;

A – амортизаційні відрахування;

ЗВ – загальновиробничі витрати;

АВ – адміністративні витрати;

ВЗб – витрати на збут виготовленої продукції;

Пзк – витрати на погашення залишку кредиту та сплату відсотків;

ПДВ – ставка податку на додану вартість.

Витрати на сплату відсотків включаються до повної собівартості виробленої продукції. Інша частина витрат по кредиту (погашення основної суми боргу) здійснюється за рахунок отриманого прибутку. Тобто мінімальний прибуток, який забезпечить беззбитковість бізнесу, можна визначити наступним чином:

$$PPmin = (Пзк - В) \times (1 + П), \quad (6)$$

де *В* – витрати на сплату відсотків за користування кредитом;

П – сумарна ставка податку на прибуток та інших платежів з прибутку підприємства.

Звідси платіж *Пзк* дорівнює:

$$Пзк = В + PPmin / (1 + П) \quad (7)$$

Підставимо значення платежу (*Пзк*) у формулу 2:

$$VPmin = (MB + VЗС + A + ЗВ + АВ + VЗб + В + PPmin / (1 + П)) \times (1 + ПДВ) \quad (8)$$

Розрахунок величин *Пзк*, *VPmin*, *PPmin* за пропонуваними вище формулами надасть початкову інформацію про доцільність реалізації підприємницького проекту.

Висновки та перспективи в цьому напрямку.

1. Органам місцевого самоврядування належить сприяти створенню на території мешкання громади бізнес-об'єктів, пов'язаних з використанням на підприємницьких засадах природних ресурсів, що підвищить інвестиційну привабливість та потенційні можливості економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

2. Органи місцевого самоврядування, контролюючи й регулюючи використання природних ресурсів, мають враховувати, що в найближчій перспективі, завдяки географічному розташуванню, рівню технологічного розвитку та наявності значних, за Європейськими мірками, мінеральних ресурсів, Україна приречена на їх інтенсивне використання та розвиток гірничодобувної галузі.

3. Groшові кошти, які надходять від впровадження підприємницьких проектів, сприятимуть поповненню доходної частини місцевих бюджетів, а надалі – збільшенню видатків на розвиток інфраструктури, створенню нових робочих місць, вирішенню екологічних проблем тощо.

4. Стосовно кредитного фінансування, яке з погляду на теперішній стан економіки країни є реальним та більш вигідним для підприємця, в аналітичному виді визначено загальний обсяг коштів, сплачених за користування кредитним ресурсом та величину сплачених відсотків за наданий кредит. На прикладі погашення кредиту 10 000 тис. грн протягом 2 років показано, що погашення відсотків по кварталам порівняно з погашенням кожного півріччя призводить до зменшення суми сплачених відсотків з 3 168 тис. грн до 2 880 тис. грн.

5. Серед багатьох чинників, що впливають на витрати з утворення бізнес-об'єкту, найбільш значимим та найменш регульованим є сплата відсотків за банківський кредит. Відсоткова ставка надає початкову інформацію, на основі якої підприємець з'ясовує питання про доцільність реалізації проекту з залученням кредитних ресурсів. Саме у напрямку сприяння впровадженню підприємницького проекту з урахуванням необхідності сплати відсотків за кредит слід поглибити подальші дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Київ, 1997. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-вр>. – Назва з екрану.
2. Боковикова Ю.В. Природні ресурси – ресурси розвитку територіальних громад. Актуальні проблеми державного управління. Харків: НАДУ, 2017. № 1(51). С. 1–6.
3. Чикало І.В. Управління ресурсоефективністю об'єднаної територіальної громади. Держава та регіони. Серія: Державне управління. 2017. № 2(68). С. 144–151.

4. Ткачук А.Ф. Внутрішні та зовнішні ресурси для розвитку громади, або чому брак грошей не є первинною проблемою громади? (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук, Маркіян Дацишин. К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. 152 с.

5. Шапар А.Г., Романенко В.Н. Формування ландшафтної різноманітності заповідно-охоронних територій як екологічний захід біологічної реабілітації земель, відпрацьованих гірничорудними розробками / А.Г. Шапар, В.Н. Романенко. Екологія й природокористування. 2003. Вип. 5. С. 126–131.

6. Кулініч Т.В., Дробенко Ю.Г. Оцінка впливу місцевих органів влади на забезпечення інвестиційної привабливості Городецького району / Т.В. Кулініч, Ю.Г. Дробенко. URL: <https://www.google.com/url?sa>. – Назва з екрану.

7. Покотило Т.В. Вплив регіональної влади на формування інвестиційної привабливості. URL: <https://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-2/doc/2/19.pdf>. – Назва з екрану.

8. Сидор Г.В., Давидовська Г.І. Інвестиційна привабливість регіонів. Сталий розвиток економіки. 2015. № 2 (27). С. 184–189.

9. Гунько В.І. Фактори та показники формування інвестиційної привабливості підприємств. Фінансовий простір. 2013. № 1 (9). С. 85–88.

10. Бокова Ф.М., Новоселова Н.Н. Обеспечение экономического роста региональной банковской системы, ее инфраструктуры и реализации инвестиционного потенциала региона. Инженерный вестник Дона. 2012. № 3 (21). С. 542–546.

11. Журавльов В.А. Економічні межі попиту та пропозиції кредитних ресурсів. Банківська справа. 2002. № 3. С. 32–38.

12. Шоломицький Ю. Оцінка інфляційної складової в структурі відсоткових ставок комерційних банків. Вісник Національного банку України. 2014. № 56. С. 28–36.

13. Смовженко Т. Моделювання динаміки процентних ставок в умовах інфляції / Т. Смовженко, В. Хиленко, С. Андрос. Економіка України. 2012. № 5. С. 32–38.

14. Мінерально-сировинна база України (спроба реальної оцінки). URL: <https://www.plast.vn.ua> – Назва з екрану.

15. Яремчук І.О. Техногенні родовища – альтернативні джерела мінеральної сировини. Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. Вип. 251: В 6 т. Т. П. Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. С. 234–342.

16. Прокопенко В.І. Технологія і економіка гірничого землекористування / В.І. Прокопенко, В.І. Фененко, О.О. Кириченко. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2016. 270 с.

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 31 «Фінансові витрати» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 28.04.06 р. № 415. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.